

NCBR

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

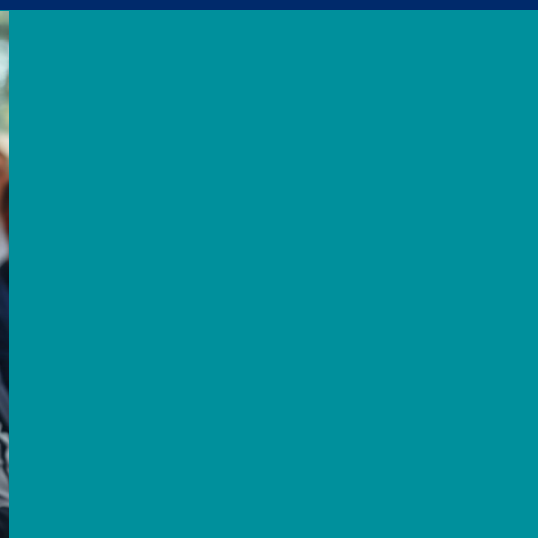
NCBR

Krajowy Punkt Kontaktowy
Programów Badawczych UE

**HORYZONT
europa**

HORYZONT EUROPA

Jak zostać ekspertką
lub ekspertem
Komisji Europejskiej?

NCBR

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

NCBR

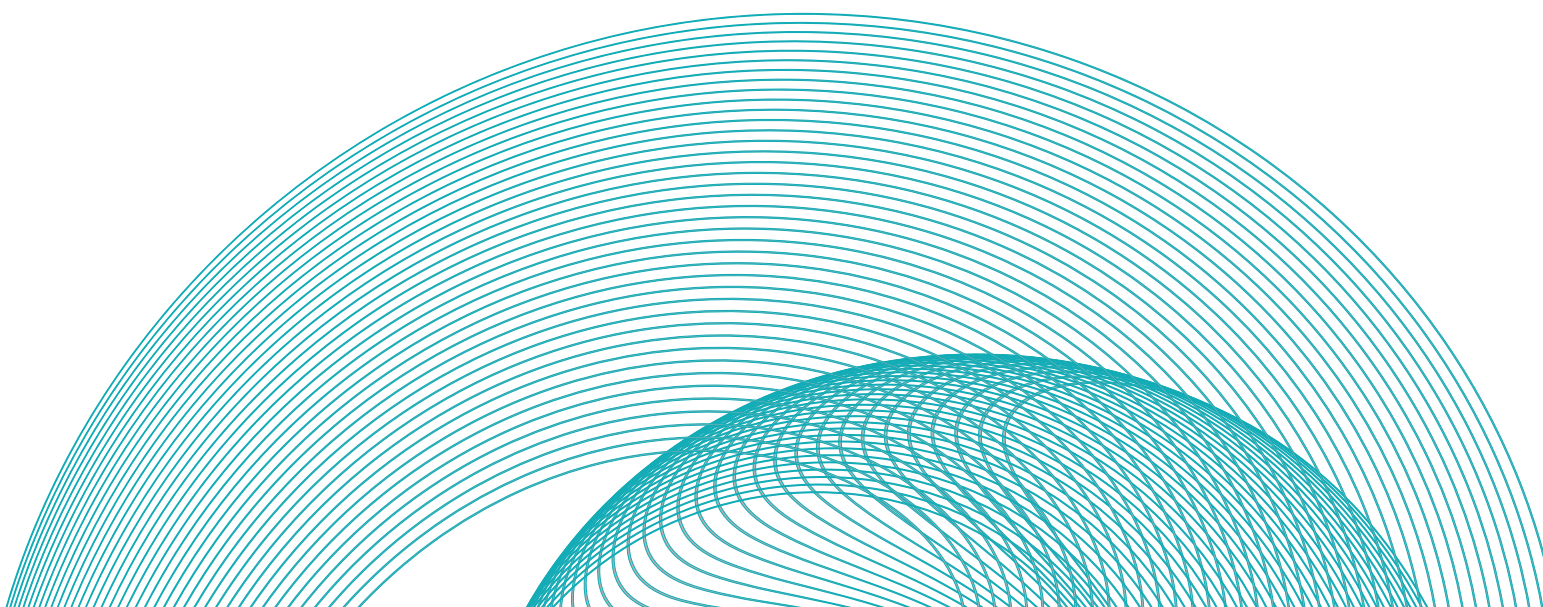
Krajowy Punkt Kontaktowy
Programów Badawczych UE

**HORYZONT
europa**

HORYZONT EUROPA

Jak zostać ekspertką lub ekspertem
Komisji Europejskiej?

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju | Warszawa 2024

Spis treści

Wstęp	4
Cel publikacji	4
Znaczenie ekspertów w programie ramowym Horyzont Europa	4
Przewodnik po zawartości	4
Program ramowy UE Horyzont Europa	5
Omówienie celów i struktury programu	5
Kluczowe obszary tematyczne i priorytety	5
Baza ekspertów – statystyki	6
Role i obowiązki ekspertów	12
Ocenianie wniosków, monitoring projektów, rola obserwatora	12
Kryteria oceny wniosków projektowych z uwzględnieniem specyfiki konkursów	13
Etapy procesu oceny	14
Korzyści z pełnienia funkcji eksperta	16
Kto może zostać ekspertem?	18
Kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności oczekiwane od ekspertów	18
Proces rejestracji jako ekspert w bazie Komisji Europejskiej	20
Zasady etyki	24
Najczęściej zadawane pytania	25
Analiza najczęstszych obaw i niejasności	25
Odpowiedzi na pytania dotyczące rejestracji i procesu oceny	26
Podsumowanie	29
Kluczowe punkty publikacji	29
Netografia	30

Wprowadzenie

Czy warto zostać ekspertem Komisji Europejskiej? Z pewnością tak! Czy leży to w zasięgu Państwa możliwości? Prawdopodobnie tak. Jeśli zainteresowali się Państwo tym przewodnikiem KPK, to przypuszczalnie działają Państwo zawodowo w obszarze nauki i innowacyjności, znają program Horyzont Europa i są Państwo zainteresowani rozwojem, tym szeroko pojętym, ale też osobistym. Funkcja ekspertki czy eksperta KE znakomicie odpowiada tym zainteresowaniom. KE szuka osób będących specjalistami w różnych obszarach, posiadających udokumentowane doświadczenie zawodowe. W zamian za zaangażowanie proponuje wgląd w kulisy największego programu wspierania B+I na świecie, w którym wykuwane są innowacje zmieniające życie nas wszystkich. To także znakomita ścieżka międzynarodowego rozwoju Państwa kariery, spotkanie z elitą europejskiej nauki i przedsiębiorczości oraz – mimochodem – praktyczny kurs tworzenia świetnych wniosków do Horyzontu Europa.

Gorąco zachęcam do rejestracji w bazie KE i skorzystania z naszego przewodnika, który szczegółowo i przystępnie opisuje niezbędne działania i z pewnością rozwieje wszelkie ewentualne wątpliwości. Warto dołączyć do grona ekspertów KE. To wyzwanie, z którego płyną wyłącznie korzyści.

Magdalena Bem-Andrzejewska

**Dyrektor Krajowego Punktu
Kontaktowego ds. Horyzontu Europa**

Wstęp

Cel publikacji

Niniejszy przewodnik ma na celu przybliżenie czytelnikom i czytelnikom możliwości stania się ekspertką/ekspertem w programie ramowym Unii Europejskiej Horyzont Europa (HE). Przedstawiono w nim kolejne kroki proceduralne oraz kluczowe aspekty tej roli, istotne dla tych, którzy chcą wnieść swój wkład w rozwój innowacji i polityki Unii Europejskiej (UE) w aspekcie badań i rozwoju.

Poprzez dostarczenie szczegółowych informacji, inspirujących przykładów i praktycznych wskazówek, publikacja ma służyć jako wsparcie dla osób, które poszukują usystematyzowanej wiedzy, jak aktywnie uczestniczyć w tworzeniu i implementacji innowacyjnych projektów w ramach programu Horyzont Europa.

Znaczenie ekspertów w programie ramowym Horyzont Europa

Eksperci odgrywają kluczową rolę w **kształtowaniu przyszłości europejskiego sektora badawczo-rozwojowego**. Poprzez swoją wiedzę, doświadczenie i zaangażowanie przyczyniają się do identyfikacji najlepszych praktyk i innowacyjnych rozwiązań, a także pomagają w ocenie projektów pod kątem ich wpływu na społeczeństwo i gospodarkę.

Eksperci, decydując o przyznaniu finansowania konkretnym projektom, odgrywają zasadniczą rolę w opracowywaniu i wdrażaniu **rozwiązań problemów globalnych**, ponieważ program Horyzont Europa obejmuje swym zakresem priorytetowe dla społeczeństw i gospodarek obszary, m.in. działania dotyczące zdrowia publicznego, zrównoważonego rozwoju, cyfrowej transformacji

czy przeciwdziałania zmianom klimatu. Zadaniem ekspertów jest ocena m.in. sposobu wdrażania i potencjalnych skutków projektów dla społeczeństwa i środowiska, zaś pełniąc rolę doradców, dostarczają oni wiedzy i perspektyw, które są istotne dla podejmowania odpowiedzialnych decyzji w UE.

Jednym z ważnych narzędzi programu jest dialog ze społeczeństwem. W projektach Horyzontu Europa współpraca projektodawców z różnymi interesariuszami, takimi jak organizacje pozarządowe, instytucje publiczne i przemysł, jest istotna dla zapewnienia, że projekty badawcze odpowiadają na rzeczywiste potrzeby społeczne. Tym samym eksperci, angażując się w ocenę jakości tej współpracy we wnioskach projektowych, odgrywają znaczącą rolę w **budowaniu zaufania** do badań naukowych i innowacji.

Przewodnik po zawartości

Publikacja została podzielona na kilka zasadniczych sekcji, aby czytelnicy mogli skorzystać z kompleksowego przewodnictwa. Każda część skupia się na innym aspekcie procesu stawiania się ekspertem Komisji Europejskiej. Pierwsza z nich przedstawia główne założenia całego programu ramowego UE Horyzont Europa, w tym kluczowe obszary tematyczne. Zawarte w niej zostały także podstawowe dane statystyczne dotyczące bazy ekspertów. Druga część dotyczy możliwych ról i zadań eksperckich oraz korzyści z pełnienia tej funkcji. Trzecia sekcja ma charakter praktyczny i stanowi przewodnik po procesie rejestracji eksperta. W końcowej części znajdują się odpowiedzi na pytania często zadawane w odniesieniu do różnych aspektów roli eksperta oraz przydatne strony internetowe, na których można zapoznać się z dodatkowymi informacjami.

Program ramowy UE Horyzont Europa

Omówienie celów i struktury programu

Horyzont Europa jest największym w historii, siedmioletnim (2021-27) programem finansowania badań naukowych i innowacji i dysponuje rekordowym budżetem - 95,5 miliarda euro.

W ramach Horyzontu Europa są finansowane projekty z różnych obszarów badawczych, zwłaszcza takie, które są pomocne w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju ONZ i stawianiu czoła globalnym wyzwaniom. Ten program ma za zadanie zwiększać konkurencyjność i wzrost gospodarczy UE, przy tym wspiera tworzenie i upowszechnianie doskonałej jakości wiedzy i technologii. Tym samym Horyzont Europa przyczynia się do tworzenia miejsc pracy, angażowania w pełni talentów UE, pobudzania wzrostu gospodarczego, promowania konkurencyjności przemysłu i optymalizacji wpływu inwestycji w ramach wzmocnionej europejskiej przestrzeni badawczej (ERA).

W programie mogą brać udział osoby prawne z państw członkowskich UE i krajów stowarzyszonych. Więcej na temat Horyzontu Europa można dowiedzieć się na stronie [Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych UE](#).

Kluczowe obszary tematyczne i priorytety

Struktura programu Horyzont Europa została oparta na trzech filarach:

1) Doskonała baza naukowa,

- 2) Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa,
- 3) Innowacyjna Europa.

Uzupełniają je dodatkowe komponenty:

- Szersze uczestnictwo i wzmacnianie Europejskiej Przestrzeni Badawczej,
- Wspólne Centrum Badawcze.

Bardzo istotną rolę programu Horyzont Europa jest stymulacja **doskonałości naukowej** i wspieranie **wybitnych naukowców** w ich działaniach badawczych oraz zdobywaniu doświadczenia we współpracy międzynarodowej. Dzieje się to za pośrednictwem Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERC) oraz dzięki stypendiom i wymianom międzynarodowym w ramach działań Marii Skłodowskiej-Curie (MSCA). Bardzo zaawansowane badania naukowe są prowadzone przez Wspólne Centrum Badawcze (JRC).

Horyzont Europa wspiera również badania oparte na współpracy w zakresie **wyzwań społecznych**, przed którymi stoi Europa oraz wzmacnia potencjał technologiczny i przemysłowy poprzez tematyczne grupy polityk (tzw. klastry) dotyczące całego spektrum globalnych wyzwań.

Z kolei w filarze III, zadaniem Europejskiej Rady ds. Innowacji (EIC) jest wsparcie dla powstających i **przetomowych innowacji** w przedsiębiorstwach. Działalność ta jest komplementarna do prac Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT). Ponadto dzięki nawiązywaniu kontaktów z regionalnymi i krajowymi innowatorami program umożliwia wzmocnienie europejskich ekosystemów innowacji.

Rys. 1. Struktura Horyzontu Europa, źródło: <https://www.transfer.edu.pl/pl/horyzont-2020,67.htm>

Nowym elementem w programie Horyzont Europa w porównaniu do poprzedniego programu ramowego są **misje** UE. Skupiają się one na kwestiach, które mają wpływ na nasze codzienne życie – od walki z rakiem po przystosowanie się do zmian klimatu, mieszkanie w bardziej ekologicznych miastach, ochronę wód i oceanów, czy też zapewnienie zdrowych gleb z myślą o zdrowej żywności, zdrowiu ludzi, o przyrodzie i klimacie. Podobnie nowym instrumentem, jaki funkcjonuje w ramach Horyzontu Europa są **partnerstwa europejskie**, które obejmują swoim zakresem kluczowe obszary, takie jak energia, transport, bioróżnorodność, zdrowie, żywność oraz obieg zamknięty. Mają one zachęcać do szerokiego udziału partnerów z sektorów publicznego i prywatnego.

Baza ekspertów – statystyki

Osoby, które chcą zostać ekspertami lub ekspertkami Komisji Europejskiej rejestrują się w bazie, z której następnie są wybierane do wykonywania ściśle określonych zadań. Baza zmienia się bardzo dynamicznie, a dane statystyczne dotyczące ekspertów można śledzić w [dashbordach KE](#).

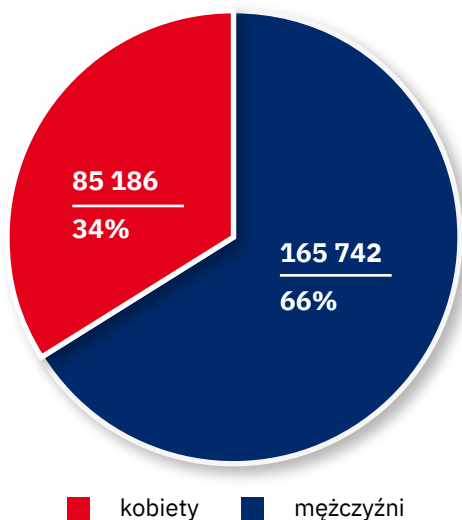
W drugiej połowie kwietnia 2023 roku, kiedy rozpoczynała się kampania informacyjna Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych UE pn. „Zostań ekspertem Horyzontu Europa”, całkowita liczba ekspertów zarejestrowanych w bazie Komisji Europejskiej wynosiła 237 154 osób. Na początku lutego 2024 roku,

dane Komisji Europejskiej wskazywały, że było ich 250 928 - nastąpił przyrost o 13 774 osoby (5,81%).

Wśród ekspertów w całej bazie Komisji Europejskiej dominują mężczyźni (66% zarejestrowanych) i ten trend nie zmienił się w omawianym okresie.

Wśród ogółu polskich ekspertów jest zarejestrowanych 40% kobiet i 60% mężczyzn, zatem te proporcje tylko nieznacznie różnią się od charakteryzujących całą bazę.

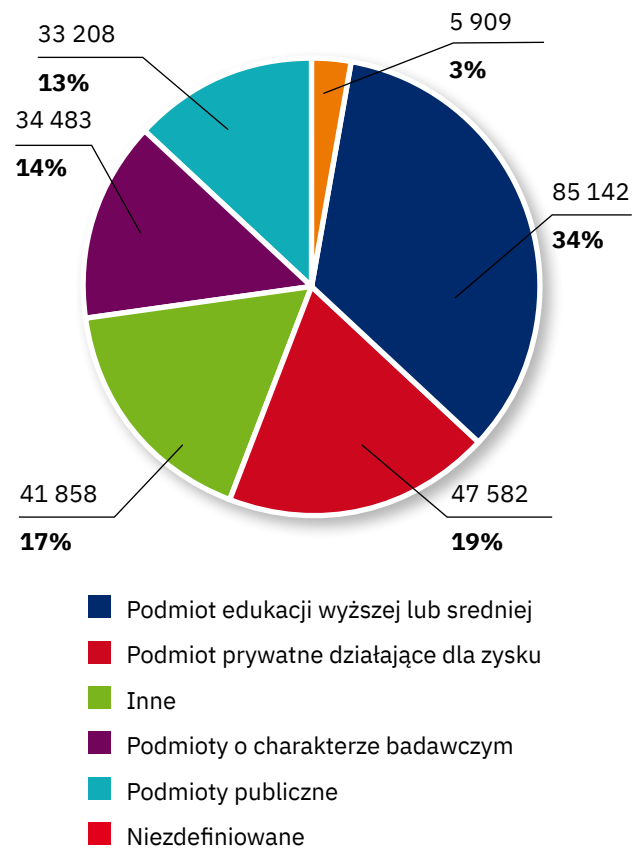
Płeć ekspertów zarejestrowanych w bazie

miotów szkolnictwa wyższego i średniego („higher or secondary education establishment”) – 34%.

Aktualny rozkład procentowy ekspertów w bazie w podziale na sektory obrazuje poniższy wykres.

Liczba ekspertów w poszczególnych sektorach w całej bazie Komisji Europejskiej

Biorąc pod uwagę typy podmiotów, z których pochodzą eksperci, w okresie od kwietnia 2023 roku do lutego 2024 roku nieznacznie wzrósł odsetek ekspertów z obszaru „private for profit”, czyli z sektora przedsiębiorstw, ale jest to wzrost o niespełna 0,9 punktu procentowego – z 18,3% do 19,2%. Generalnie, proporcje liczby ekspertów w poszczególnych obszarach pozostają bardzo podobne w odniesieniu do stanu z kwietnia 2023 roku. W bazie przeważają zarejestrowani eksperci z pod-

Struktura populacji ekspertów pochodzących z Polski ze względu na sektory działalności jest nieco odmienna. Wśród polskich ekspertów zarejestrowanych w bazie jeszcze wyraźniej dominują osoby z sektora szkolnictwa wyższego i średniego (40,8%), mniej jest natomiast ekspertów z przedsiębiorstw (17,4%), a także z podmiotów publicznych (10,8%) i innych (15,7%). Te dane nie uległy zasadniczym zmianom od kwietnia 2023 roku.

W bazie ekspertów pod względem narodowości zarówno w 2023 roku, jak i obecnie dominują Włosi z ogólną liczbą 32 547 zarejestrowanych ekspertów. Od kwietnia 2023 roku Włochy odnotowały przyrost o 1599 nowo zarejestrowa-

nych osób, co stanowi wzrost liczby ekspertów o 5,17%. Kolejność pozostałych państw z największą liczbą ekspertów w bazie pozostaje od kwietnia 2023 roku niezmienna. W tym rankingu Polska plasuje się na dziewiątym miejscu.

Eksperci według narodowości	Eksperci w bazie kwiecień 2023	Eksperci w bazie luty 2024	Wzrost	Wzrost w %
Ogółem	237154	250928	13774	5,81
Włochy	30948	32547	1599	5,17
Hiszpania	26966	28323	1357	5,03
Niemcy	19517	20444	927	4,75
Francja	19068	19862	794	4,16
Wielka Brytania	14106	14678	572	4,06
Turcja	11375	12041	666	5,85
Portugalia	9652	10316	664	6,88
Grecja	9607	10303	696	7,24
Polska	9345	9974	629	6,73
Holandia	6763	7057	294	4,35
Belgia	6095	6473	378	6,20
Rumunia	5523	5913	390	7,06
Irlandia	4041	4237	196	4,85

W okresie od kwietnia 2023 roku do lutego 2024 roku w Polsce liczba ekspertów wzrosła z 9345 do 9974 osób, a zatem o 6,73%. **Jest to wyższy wynik niż ogólny procentowy wzrost liczby eks-**

pertów w całej bazie, który wynosi 5,81%, jak również wyższy niż przyrost odnotowany we Włoszech – lidera pod względem liczby zarejestrowanych ekspertów.

Eksperti zakontraktowani przez Komisję Europejską w latach 2021-2024

Komisja Europejska podpisuje kontrakt na wykonanie konkretnych zadań z wybranymi ekspertami z bazy dedykując ich do udziału w ocenie wniosków oraz monitoringu realizacji projektów. Obecnie ogólna liczba ekspertów zakontraktowanych w la-

tach 2021-2024 to 61 378. Ta liczba jest znacząco wyższa niż w kwietniu ubiegłego roku – wówczas od 2021 roku zakontraktowanych zostało 43 496 ekspertów.

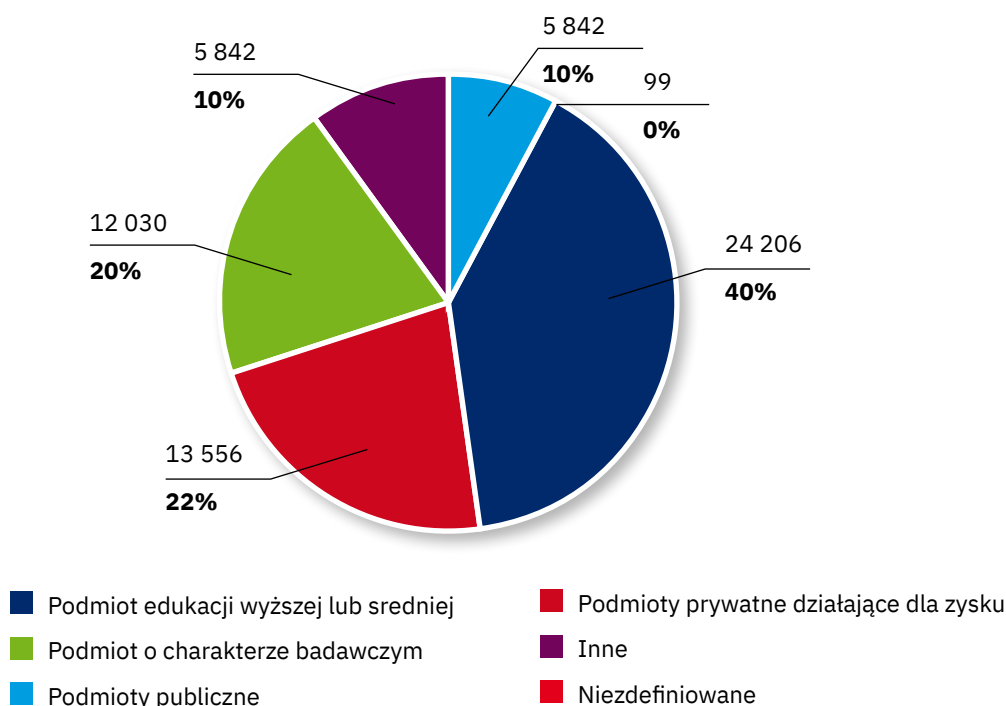
Poniższa tabela pokazuje wzrost liczby ekspertów zakontraktowanych z poszczególnych krajów.

Eksperti według narodowości	Eksperti zakontraktowani			Eksperti zakontraktowani			Wzrost	Wzrost %
	% kobiet	% mężczyzn		% kobiet	% mężczyzn			
	kwiecień 2023			luty 2024				
Ogółem	43 496	45,64%	54,36%	61 378	45,53%	54,47%	17 882	41,11%
Włochy	4 886	46,44%	53,56%	6 998	45,74%	54,26%	2 112	43,23%
Hiszpania	4 276	50,54%	49,46%	5 992	50,30%	49,70%	1 716	40,13%
Niemcy	3 521	36,04%	63,96%	5 083	35,22%	64,78%	1 562	44,36%
Francja	3 361	41,39%	58,61%	4 776	41,90%	58,10%	1 415	42,10%
Wielka Brytania	3 043	34,18%	65,82%	4 280	34,39%	65,61%	1 237	40,65%
Portugalia	2 091	55,24%	44,76%	2 917	55,95%	44,05%	826	39,50%
Grecja	2 613	43,55%	56,45%	3 614	42,75%	57,25%	1 001	38,31%
Polska	2 235	54,32%	45,68%	3 144	54,71%	45,29%	909	40,67%
Holandia	1 326	29,11%	70,89%	1 852	29,37%	70,63%	526	39,67%
Belgia	1 161	32,13%	67,87%	1 687	32,07%	67,93%	526	45,31%
Rumunia	1 470	67,55%	32,45%	2 039	67,78%	32,22%	569	38,71%
Irlandia	1 238	42,49%	57,51%	1 764	41,78%	58,22%	526	42,49%

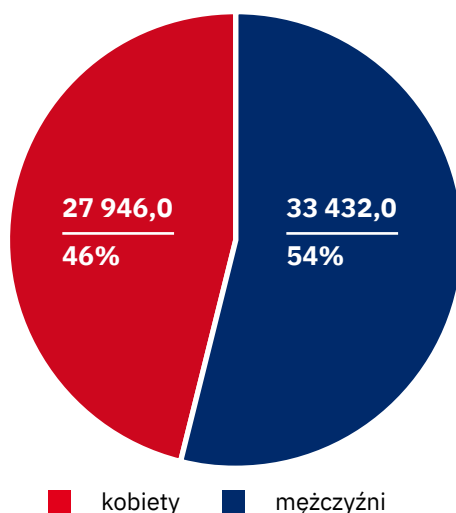
W przypadku Polski, w ciągu 10 miesięcy analizowanego okresu nastąpił wzrost o 909 osób, czyli blisko o 41% liczby ekspertów zakontraktowanych z kwietnia 2023 roku.

Udział ekspertów zakontraktowanych w całej bazie z poszczególnych sektorów przedstawia się jak na poniższym wykresie.

Liczba ekspertów zakontraktowanych przez Komisję Europejską z poszczególnych sektorów w bazie

Płeć ekspertów z bazy zakontraktowanych przez Komisję Europejską

W ogólnej liczbie ekspertów zakontraktowanych najwięcej jest osób z podmiotów szkolnictwa wyższego i średniego (40%). W porównaniu do kwietnia 2023 roku udział ekspertów z tego sektora wzrósł o prawie 2 punkty procentowe.

Z kolei w Polsce aż 43,1% ekspertów zakontraktowanych wywodzi się z sektora podmiotów szkolnictwa wyższego i średniego. Nieco mniej polskich ekspertów niż w tej ogólnej populacji pochodzi z sektora podmiotów badawczych (19,5%) oraz prywatnych (19,4%). Od kwietnia 2023 roku te liczby ulegają jedynie niewielkim, nieistotnym statystycznie wahaniom.

Proporcje kobiet i mężczyzn w całej grupie ekspertów zakontraktowanych to 45,5% do 54,5%, a zatem są one bardziej wyrównane niż wśród ogółu ekspertów zarejestrowanych w bazie i nie ewoluowały od kwietnia 2023 roku. Przypuszczać można, że ta relacja będzie się stopniowo zmieniać na korzyść kobiet, gdyż Komisja Europejska stawia sobie za cel osiągnięcie pułapu 50% kobiet w radach, grupach ekspertów i komisjach oceniających związanych z programem Horyzont Europa (zgodnie ze [Strategią Równości Płci na lata 2020–2025](#)).

Adam Dąbrowski

Robotec.ai

W przypadku ekspertów pochodzących z Polski proporcje płci osób wybieranych przez Komisję Europejską do procesów oceny są odmienne – 54,7% kobiet oraz 45,3% mężczyzn (ten stan także nie uległ istotnym zmianom od kwietnia 2023 roku). Oznacza to, że **Komisja Europejska częściej podpisuje kontrakty z polskimi ekspertkami** niż ekspertami, co może świadczyć o wysokim poziomie wiedzy i doświadczenia zarejestrowanych ekspertek z Polski.

W świetle przedstawionych statystyk, można stwierdzić, że **zaangażowanie polskich ekspertów i ekspertek w program Horyzont Europa jest coraz większe**. Ich wkład nie tylko potwierdza wysoki poziom wiedzy, doświadczenia i umiejętności, ale także stanowi solidną podstawę dla zwiększania udziału polskich wnioskodawców w Horyzoncie Europa, gdyż wiedza nabywana przez ekspertów podczas procesów oceny przekłada się na jakość składanych wniosków konkursowych. Patrząc w przyszłość, warto kontynuować kampanię informacyjną „Zostań ekspertem Horyzontu Europa”, szeroko zachęcając kolejne osoby do współpracy z Komisją Europejską. Coraz większa liczba ekspertów sprzyja powstawaniu innowacji i rozwojowi naukowemu w naszym kraju.

Od ponad pięciu lat działam jako niezależny ekspert Komisji Europejskiej do spraw robotyki i AI. Udział w procesach oceny projektów i wniosków pomaga mi w śledzeniu postępu technologii, a także wspiera mój rozwój poprzez kontakt i wymianę perspektyw z innymi ekspertami. Pełnienie tej funkcji tworzy synergię z zajmowanym przeze mnie stanowiskiem dyrektora w firmie technologicznej. Dodatkowo czuję satysfakcję, że mam wpływ na to, by środki finansowe były kierowane do najbardziej obiecujących projektów, pozytywnie wpływających na społeczeństwo.

Role i obowiązki ekspertów

Ocenianie wniosków, monitoring projektów, rola obserwatora

Eksperci Komisji Europejskiej pomagają we wdrażaniu, ocenie i monitorowaniu programów finansowania. W zależności od pełnionej roli i przydzielonych zadań można wyróżnić następujące typy ekspertów pracujących dla Komisji:

- eksperci oceniający – ewaluatorzy,
- obserwatorzy,
- eksperci oceniający kwestie etyczne,
- eksperci monitorujący,
- eksperci monitorujący kwestie etyczne,
- trenerzy/coachowie biznesu.

Będąc ekspertem, każdy wykonuje swoją pracę jako niezależna osoba i **nie reprezentuje** żadnej firmy ani organizacji.

Najważniejsze role ekspertów to ewaluator, ekspert monitorujący i obserwator.

Eksperci ewaluatorzy, czyli oceniający, są odpowiedzialni za ocenę wniosków złożonych w odpowiedzi na zaproszenie do składania wniosków. W procesie ustalania oceny wniosku podczas dyskusji konsensusowych lub spotkań paneli oceniających, mogą pełnić funkcję sprawozdawcy, przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego. Sprawozdawcy są odpowiedzialni za sporządzenie raportu konsensusowego (*consensus report* – CR) ze spotkania konsensusowego.

Eksperci monitorujący pomagają służbom UE w monitorowaniu realizacji projektów, które otrzy-

mały finansowanie, biorąc pod uwagę opisy zrealizowanych prac, sprawozdania i rezultaty. Taki ekspert sprawdza zgodność realizacji projektu, który otrzymał finansowanie, z wnioskiem w zakresie merytorycznym i harmonogramem działań oraz dokonuje monitoringu raportów z działań w ramach tzw. pakietów prac (*work packages*).

Obserwatorzy zapewniają służbom UE niezależne porady dotyczące przebiegu i uczciwości na wszystkich etapach procesu oceny, sposobu stosowania przez oceniających kryteriów oceny oraz sposobów ulepszenia procedury. Obserwator może uczestniczyć w każdym spotkaniu odbywającym się w trakcie procesu oceny wniosków i projektów oraz przygotowuje sprawozdanie z odbytej sesji ewaluacyjnej. Z uwagi na szeroki zakres kompetencji, otrzymuje dostęp do wniosków projektowych w tym samym czasie co ekspert oceniający, posiada jednak rozleglejszy zakres dostępu do wniosków (tj. dostęp do wniosków od początku do końca oceny), ocenia zgodność oceny wniosków z procedurą oraz przekazuje rekomendacje, co można byłoby jeszcze zmienić/poprawić w systemie, w formie raportu.

Wszystkie zadania ekspertów określone są w ich umowie i załącznikach do niej. Więcej szczegółów można znaleźć w [modelowej umowie dla ekspertów](#).

Podstawowe zasady, o których należy pamiętać podczas oceny wniosków, to:

- doskonałość – projekty muszą charakteryzować się wysokim poziomem jakości w odniesieniu do tematów i kryteriów określonych w zaproszeniach do składania wniosków,

Bycie ekspertem Komisji Europejskiej otwiera drzwi do uczestnictwa w procesach decyzyjnych na najwyższym poziomie, pozwalając aktywnie kształtować przyszłość europejskiego środowiska badawczego i innowacyjnego. Pełnienie roli eksperta pozwala na aktywny udział w ocenie projektów, co umożliwia wybór najbardziej obiecujących i innowacyjnych inicjatyw, które mają potencjał przyczynienia się do rozwoju społecznego, gospodarczego i technologicznego. Jest to doskonała okazja do poszerzania swojej wiedzy i doświadczenia poprzez interakcję z innymi ekspertami oraz uczestnictwo w dyskusjach na temat najnowszych osiągnięć naukowych i technologicznych. Proces oceny projektów jest także interesujący dla osób zainteresowanych składaniem wniosków projektowych, ponieważ pozwala na lepsze zrozumienie kryteriów oceny i oczekiwań Komisji Europejskiej, co umożliwia lepsze dostosowanie się do wymagań i zwiększenie szans na sukces wniosku.

Agnieszka Łukaszewska

**Przedsiębiorstwo
Robót Elewacyjnych Fasada Sp. z o.o.**

- przejrzystość – decyzje o finansowaniu muszą opierać się na jasno określonych zasadach i procedurach, a wnioskodawcy powinni otrzymać odpowiednią informację zwrotną na temat wyniku oceny,
- uczciwość i bezstronność – wszystkie wnioski muszą być traktowane jednakowo i oceniane bezstronnie pod względem merytorycznym, niezależnie od ich pochodzenia lub tożsamości wnioskodawców,
- poufność – wszystkie propozycje i powiązane dane, wiedza i dokumenty muszą być traktowane poufnie,
- szybkość i skuteczność – wnioski należy oceniać, a dotacje należy przyznawać i administrować tak szybko, jak to możliwe, bez uszczerbku dla jakości i bez łamania zasad.

Kryteria oceny wniosków projektowych z uwzględnieniem specyfiki konkursów

Ocena wniosków projektowych w ramach programu ramowego Horyzont Europa obejmuje

różnorodne kryteria, które w szczególności są dostosowane do specyfiki poszczególnych rodzajów konkursów bądź obszarów tematycznych. Trzy ogólne kategorie kryteriów oceny pozostają jednak wspólne dla większości konkursów (z wyłączeniem konkursów ERC):

- *Excellence*, czyli doskonałość naukowa,
- *Impact*, czyli wpływ,
- *Quality and efficiency of the implementation*, czyli wdrożenie.

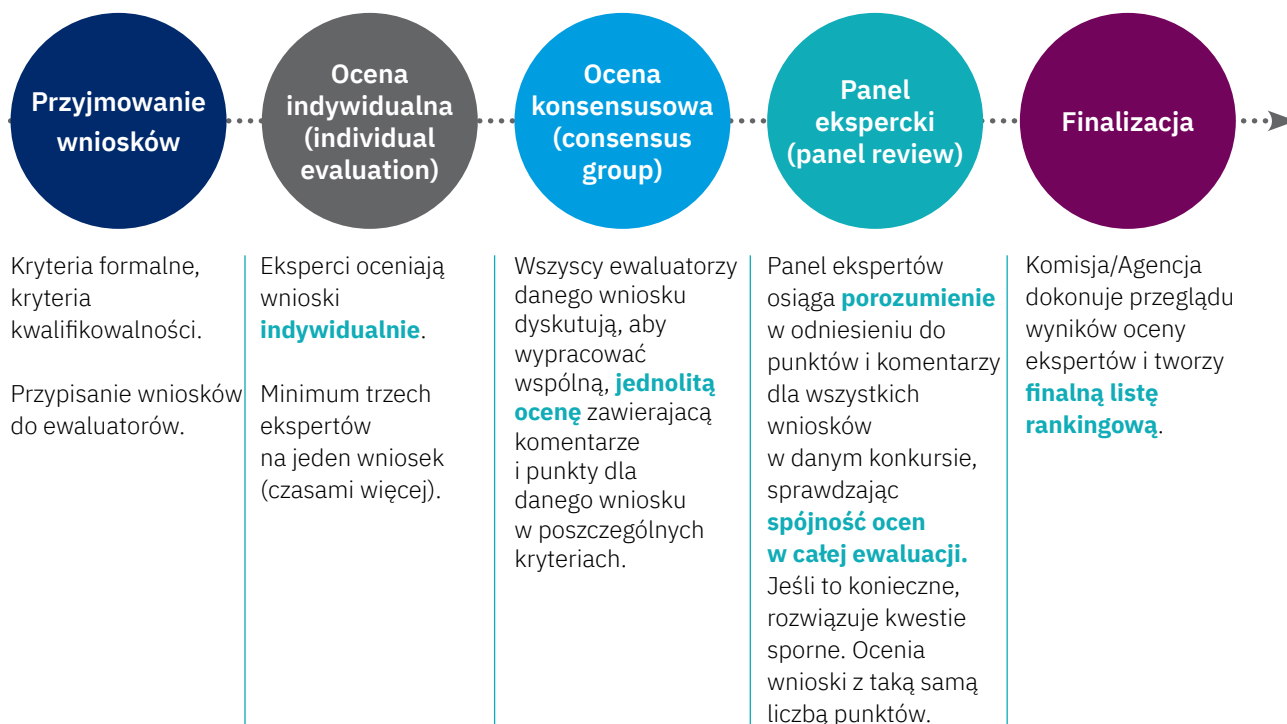
W ocenie wniosków złożonych w ramach konkursów ERC obowiązuje tylko jedno kryterium – *Excellence*.

Kryteria oceny są dostosowane do każdego typu konkursu, zgodnie ze specyfiką programu pracy w danym obszarze. Każde kryterium zawiera aspekty, które powinny być wzięte pod uwagę podczas oceny. Ten sam aspekt nie może pojawić się w różnych kryteriach, dzięki czemu unika się jego kilkukrotnej oceny.

W kryterium doskonałości oceniane są ponadto praktyki *Open Science* (OS) w ramach metodologii naukowej.

Etapy procesu oceny

Proces oceny wniosków w ramach programu ramowego Horyzont Europa składa się z kilku etapów, które mają na celu zapewnienie przejrzystości, sprawiedliwości i skuteczności w selekcji projektów badawczych i rozwojowych. Poniżej przedstawiony jest ogólny przebieg etapów tego procesu.

Ekspert bierze udział w etapie oceny indywidualnej, grupy konsensusowej oraz paneli eksperckich. Wnioski projektowe są przydzielane do ekspertów w zależności od konkursu – automatycznie przez system SEP lub manualnie przez pracowników agencji wykonawczej KE.

Na etapie **oceny indywidualnej** ekspert czyta wniosek i ocenia go pod kątem kryteriów oceny, bez dyskusji z nikim innym i w formie, w jakiej wniosek został złożony. Następnie wypełnia raport – *Individual Evaluation Report* (IER). Wyjaśnia niedociągnięcia, ale nie formułuje zaleceń (np. dołączenia dodatkowych partnerów, zmiany pakietów prac czy cięcia kosztów).

Na każdym etapie grupa ekspertów pracująca nad oceną danego wniosku jest wspierana i nadzorowana przez superwizora, tzw. **Vice Chair (VC)**. Jego rolę pełni zazwyczaj specjalnie prze-

szkolony ekspert, który ma wieloletnie doświadczenie w pracy dla Komisji Europejskiej.

W fazie konsensusu biorą udział eksperci, którzy uczestniczyli wcześniej w indywidualnej ocenie danych wniosków i przybiera ona formę dyskusji, której celem jest osiągnięcie porozumienia w sprawie komentarzy i ocen. W pierwszej kolejności uzgadnia się brzmienie komentarzy, następnie przydziela punkty za poszczególne kryteria. W tym etapie oceny istotne jest przeprowadzenie rzetelnej analizy opinii odmienionych od większości. Dyskusja może odbywać się w Brukseli, ale coraz częściej grupy konsensusowe pracują tylko zdalnie, zarówno w formie telekonferencji, jak i asynchronicznych dyskusji w systemie SEP. Ekspert, wskazany jako sprawozdawca (*Rapporteur*), jest odpowiedzialny za sporządzenie raportu konsensusowego (CR), który zawiera komentarze do wniosku oraz przy-

znane punkty. W wyjątkowych przypadkach, gdy nie udało się uzyskać konsensusu, taki raport zawiera również opinię mniejszości. Ostateczny raport jest zatwierdzany przez wszystkich ekspertów, a następnie również VC.

Panel ekspercki składa się z ekspertów z grup konsensusowych i/lub nowych ekspertów. Zapewnia spójność komentarzy i ocen przyznanych na etapie konsensusu, rozwiązuje też wszelkie przypadki, w których w fazie konsensusu został zarejestrowany „pogląd mniejszości” (*minority view*). Panel odgrywa kluczową finalną rolę w procesie oceny wniosków, gdyż zatwierdza końcową ocenę i komentarze do każdego wniosku oraz rekomenduje listę wniosków w kolejności priorytetów, nadając też priorytet wnioskom o identycznej łącznej punktacji. W ramach paneli mogą być również organizowane spotkania z wnioskodawcami, którzy są proszeni o przedstawienie swoich komentarzy do wniosku. Dyskusję prowadzi przewodniczący lub przewodnicząca panelu (zwykle jest to ktoś z personelu Komisji Europej-

skiej, ale w niektórych przypadkach może być także ekspert). Rolą prowadzącego spotkanie jest zapewnienie sprawiedliwego i równego traktowania wniosków oraz wypracowanie porozumienia w sprawie wspólnego stanowiska.

W wyniku przeprowadzenia oceny panelowej powinien powstać raport panelowy, który będzie zawierał *Evaluation Summary Report* (ESR) każdego wniosku, listę wniosków wraz z końcową punktacją (lista rankingowa panelu) oraz w razie potrzeby, zalecenia panelu dotyczące kolejności priorytetów w przypadku równej liczby punktów, zgodnie z procedurą określoną w programie prac. Do sporządzenia raportu panelu można wyznaczyć sprawozdawcę.

Ocena indywidualna oraz, w wielu przypadkach, również faza konsensu odbywają się online w specjalnym systemie informatycznym nazywanym [SEP](#). Więcej informacji na temat samego systemu można znaleźć [przewodniku Komisji Europejskiej](#).

Wsparcie Komisji Europejskiej w procesie oceny wniosków jako ewaluator to wyzwanie, które odbywa się pod presją czasu, jednakże przynosi liczne korzyści. Podczas analizy wniosków poszerzamy naszą wiedzę na temat różnych aspektów technicznych, co pozwala nam być na bieżąco z najnowszymi osiągnięciami zarówno nauki, jak i przemysłu. Współpraca z ekspertami reprezentującymi różne dziedziny umożliwia nam spojrzenie na projekty z różnych perspektyw, co jest bardzo wartościowe. Przechodząc przez cały proces oceny, lepiej rozumiemy, które elementy wniosku są naprawdę istotne. Wszystkie te zdobyte doświadczenia mogą przekładać się na nasze własne sukcesy w przygotowywaniu zwycięskich wniosków projektowych.

Piotr Dymarski

Mostostal Warszawa SA

Proces monitorowania realizowanych projektów przebiega w następujących fazach:

- 1) Spotkanie eksperta/ekspertki z oficerem projektowym, czyli osobą nadzorującą realizację projektu z ramienia KE, służące wyjaśnieniu celu monitoringu danego projektu.
- 2) Spotkanie przeglądowe (tzw. *review meeting*) i ocena – są to spotkania z koordynatorem projektu i całym konsorcjum oraz oficerem projektowym. Jeżeli projekt dotyczy ważnych kwestii politycznych/strategicznych, to może w nim uczestniczyć także osoba z KE odpowiedzialna za te polityki. Ekspersi czytają wszystkie istotne dokumenty przed spotkaniem przeglądownym. Następnie oceniają projekt na podstawie materiałów pisemnych i informacji przekazanych na spotkaniu. Przed pandemią takie spotkania odbywały się w Brukseli, obecnie najczęściej odbywają się zdalnie. W przypadku monitoringu zdalnego, ocena odbywa się wyłącznie na podstawie dokumentów pisemnych. W uzasadnionych przypadkach spotkania są organizowane w siedzibie koordynatora albo lidera wybranego pakietu pracy, np. jeśli w ramach projektu produkowany był jakiś prototyp lub maszyna i właśnie to wymaga kontroli.
- 3) Raport z monitoringu – ekspert sporządza raport z monitoringu projektu, a służby UE przesyłają go do konsorcjum za pośrednictwem koordynatora projektu, jednak nie jest on upubliczniany. Jeżeli w monitorowanie projektu zaangażowany jest więcej niż jeden ekspert, sporządzają oni wspólny skonsolidowany raport napisany przez jednego z nich, który dostaje rolę sprawozdawcy.
- 4) Jeżeli jest to tzw. *mid-term review*, czyli monitoring śródkresowy, tj. przeprowadzany w połowie okresu realizacji projektu, wówczas na końcu wdrażania projektu jest przeprowadzany kolejny monitoring, gdzie sprawdza się, czy rekomendacje z *mid-term review* także zostały wdrożone.
- 5) Zalecenia – ekspert monitorujący także wspomaga służby UE, rekomendując wszelkie konieczne zmiany w realizacji projektu. Ostateczną decyzję w sprawie zaleceń i zmian podejmują jednak wyłącznie służby UE, czyli oficer projektowy i ewentualnie osoba usytuowana wyżej w hierarchii organizacyjnej, np. *head of unit* odpowiedzialny za wdrażanie konkretnych polityk UE.
- 6) Beneficjenci mogą zgłaszać uwagi do raportu z monitoringu w terminie miesiąca od jego otrzymania.

Korzyści z pełnienia funkcji eksperta

Korzyści z takiej pracy jest wiele. Do najważniejszych należą:

- unikalne doświadczenie i możliwość poznania od kulis mechanizmu wyłaniania wniosków do finansowania,
- możliwość nawiązania bardzo cennych kontaktów zawodowych,
- niepowtarzalna okazja dołączenia do grona specjalistów aktywnych na arenie międzynarodowej,
- doskonała praktyczna okazja pogłębienia wiedzy o tym, w jaki sposób przygotować i sporządzić wniosek projektowy, by osiągnąć sukces w aplikowaniu o finansowanie UE,
- możliwość uczestniczenia w szkoleniach i spotkaniach adresowanych wyłącznie do ekspertów Komisji Europejskiej,
- możliwość kształtowania unijnej polityki badawczo-rozwojowej i proinnowacyjnej,
- dostęp do unikalnego know-how i wiedzy o nowościach w danych obszarach tematycznych,
- atrakcyjne wynagrodzenie z Komisji Europejskiej.

7) Służby UE informują koordynatora projektu o swojej decyzji i ewentualnych rekomendacjach, które jednak mogą odbiegać od formalnych zaleceń ekspertów.

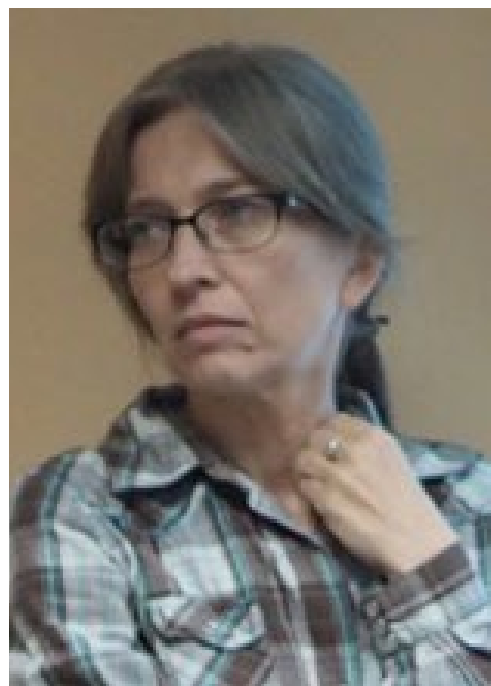
W wyniku przeprowadzenia procesu monitorowania realizacji projektu może zapaść decyzja dopuszczająca do kontynuacji projektu w dotychczasowej formie, sugestie modyfikacji projektu lub mogą zostać podjęte kroki zmierzające do rozwiązania umowy grantowej lub wykluczenia beneficjenta z udziału w projekcie.

Więcej informacji o stawkach i sposobie wyliczenia wynagrodzenia znajduje się w [wytycznych Komisji Europejskiej](#). Komisja pokrywa też

wszelkie wydatki związane z podróżami w celu wypełnienia zobowiązań eksperckich. Jeżeli niepełnosprawność eksperta wymaga, aby w podróż towarzyszyła mu osoba wspomagająca, wówczas koszty podróży tej osoby również zostaną zwrócone. Służby UE będą także wypłacać osobie towarzyszącej diety noclegowe i diety dzienne.

Pracując w charakterze eksperta, należy przechowywać dokumentację przez dwa lata od daty ostatniej płatności dokonanej w ramach umowy, której dotyczy praca. Służby UE mogą poprosić o przedstawienie tych dokumentów jako dowodu na to, że umowa została wykonana prawidłowo i że wszelkie zadeklarowane wydatki są autentyczne.

Miałam okazję przez cztery kadencje być członkiem panelu ERC oceniającego granty Advanced. Recenzowałam też projekty z innych paneli, zwłaszcza interdyscyplinarne. Było to dla mnie wyjątkowo cenne doświadczenie. Przede wszystkim pozwoliło na zapoznawanie się z najciekawszymi kierunkami badań, sposobem formułowania hipotez, dobierania modeli doświadczalnych i przedstawiania argumentów. Zdecydowana większość wniosków składanych do ERC to projekty przynajmniej bardzo dobre, a często znakomite. Można więc uczyć się od najlepszych. Staram się tym doświadczeniem dzielić. Bardzo dobrze wspominam również sposób działania panelu, organizację pracy, a przede wszystkim łączące nas poczucie odpowiedzialności. Ciekawe były przy tym dyskusje na temat wyboru kryteriów, porównywanie różnych punktów widzenia na konkretne rozwiązania proponowane w projektach z panelistami o odmiennych zainteresowaniach, znającymi systemy ocen z różnych krajów. W ostatnim okresie miałam również okazję oceniać długoterminowe efekty zrealizowanych projektów. To daje bardzo ciekawą perspektywę pozwalającą dostrzec, gdzie w praktyce pojawiały się największe przeszkody w realizacji planów, a mówimy tu o znakomitych naukowcach. Dobrym zwyczajem jest możliwość zgłaszania przez panelistów pomysłów dotyczących funkcjonowania ERC. Ostatnio wprowadzone zmiany są zbieżne z postulatami zgłaszanymi między innymi przez nasz panel. Udział w pracach panelu daje wrażenie uczestnictwa w istotnych działaniach.

Prof. Alicja Józkowicz

Uniwersytet Jagielloński

Kto może zostać ekspertem?

Kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności oczekiwane od ekspertów

Wymagania dotyczące kwalifikacji, doświadczenia i umiejętności dla ekspertów w ramach programu ramowego Horyzont Europa są wysokie, aby zapewnić skuteczną i merytoryczną ocenę projektów badawczych. Oczekuje się, że eksperci posiadają znaczne doświadczenie zawodowe w swojej dziedzinie tematycznej, potwierdzone licznymi osiągnięciami naukowymi, publikacjami czy udziałem w istotnych projektach badawczych.

Zatem w bazie ekspertów mogą się rejestrować osoby spełniające łącznie następujące warunki:

- posiadają specjalistyczną wiedzę w danej dziedzinie (niekoniecznie tytuły naukowe),
- cechuje je doświadczenie w określonej dziedzinie,
- znają język angielski na poziomie umożliwiającym czytanie dokumentacji projektowej, pisanie raportów oraz rozmowę z innymi ekspertami.

Ekspertcy powinni także wykazywać się umiejętnościami oceny projektów badawczych, zdolnością do analizy merytorycznej, a także dostrzegania potencjalnych innowacji i wartości dodanej w proponowanych projektach. Dobra znajomość obszarów tematycznych programu Horyzont Europa oraz aktualnych trendów badawczych i technologicznych jest kluczowa. Ponadto potrzebne są zdolności analityczne, gdyż projekty nie zawsze są jasne i przejrzyste, a eksperci muszą wykazać się ich dużym zrozumieniem i odnaleźć ich merytoryczne sedno. Liczy się otwartość

na argumenty innych i na osiągnięcie konsensusu, jasne wyrażanie swoich opinii, a także odporność na stres i dobra organizacja czasu pracy. Umiejętność pracy w zespole, efektywnej komunikacji oraz terminowość w dostarczaniu ocen są istotnymi kompetencjami eksperta, ponieważ proces oceny wniosków jest czasochłonny i wymaga współpracy wielu osób.

Wreszcie, umiejętność zachowania obiektywizmu, uczciwość oraz przestrzeganie zasad etyki stanowią kluczowe cechy eksperta w ocenie projektów Horyzontu Europa. To połączenie wysokich kwalifikacji, doświadczenia, umiejętności analitycznych i etyki pracy przekłada się na skuteczną selekcję najbardziej obiecujących projektów badawczych, które przyczyniają się do rozwoju nauki i innowacji w Europie.

Każde z zadań eksperckich, np. ocena lub monitorowanie projektów, realizowane jest przez pulę ekspertów wyłonionych na podstawie wymaganej specjalistycznej wiedzy. Do każdego zadania tworzona jest pula ekspertów w oparciu o następujące zasady:

- eksperci muszą posiadać wysoki poziom umiejętności, doświadczenia i wiedzy w odpowiedniej dziedzinie, w tym w zarządzaniu projektami, innowacjach, wykorzystaniu wyników badań, rozpowszechnianiu rezultatów projektów. W stosownych przypadkach do puli włączani są eksperci interdyscyplinarni, eksperci posiadający wiedzę specjalistyczną z nauk społecznych i humanistycznych, a także specjaliści ds. płci;
- pula powinna mieć zrównoważony skład pod względem różnych umiejętności, doświad-

czenia i wiedzy, różnorodności geograficznej i płci. W odniesieniu do płci polityka UE zakłada równość szans dla kobiet i mężczyzn i w tym kontekście celem jest uzyskanie minimum 40% niedostatecznie reprezentowanej płci w panelach oceniających i grupach ekspertów;

- w stosownych przypadkach zapewniona jest równowaga sektora prywatnego i publicznego;
- eksperci podlegają regularnej rotacji – poszczególni eksperci nie mogą przepracować więcej niż 200 dni w ciągu kolejnych 4 lat kalendarzowych (i zarobić łącznie więcej niż

90 000 EUR). W szczególności, w odniesieniu do oceny wniosków, w przypadku każdego konkursu co najmniej 25% ekspertów włączonych do puli powinni stanowić nowicjusze, którzy nie oceniali projektów w ramach danego konkursu w ciągu ostatnich 3 lat.

Pula ekspertów jest sporządzana z dużym wyprzedzeniem przed podpisaniem kontraktów, a ostateczna lista ekspertów wybranych z początkowej puli jest tworzona po poznaniu dokładnych potrzeb w zakresie wiedzy specjalistycznej, tzn. po terminie naboru i zapoznaniu się ze złożonymi wnioskami.

Każdy kto da sobie szansę na sprawdzenie własnych umiejętności i zapisze się do bazy ekspertów, a następnie zostanie powołany do grona tych, którzy oceniają wnioski, z pewnością nie zawiedzie się. Dla wielu polskich ekspertów jest to jedyna szansa na dołączenie do grona wspaniątych, światowych naukowców i pokazanie swojego potencjału. Jak się niejednokrotnie okazuje, polscy eksperci są bardzo kompetentni, rzetelni i pełni poświęcenia, czym zyskują uznanie urzędników KE, a to owocuje przy doborze grona ewaluatorów w przyszłych konkursach. Ciągłe brakuje Polaków w panelach eksperckich, a tam, gdzie nas nie ma, zmniejszają się szanse na pomyślną ocenę wniosków z polską koordynacją. Rejestracja w bazie ekspertów jest czymś, na co nie potrzebujemy zgody zwierzchników, całkowicie niezależnie i indywidualnie decydujemy o sobie. A jaka jest radość i duma, kiedy spośród kilkudziesięciu tysięcy kandydatów zostanie wybrana nasza osoba? Dla wielu jest to szansa na nowy etap w karierze zawodowej, a zdarza się, że w osobistej również.

Joanna Bosiacka-Kniat

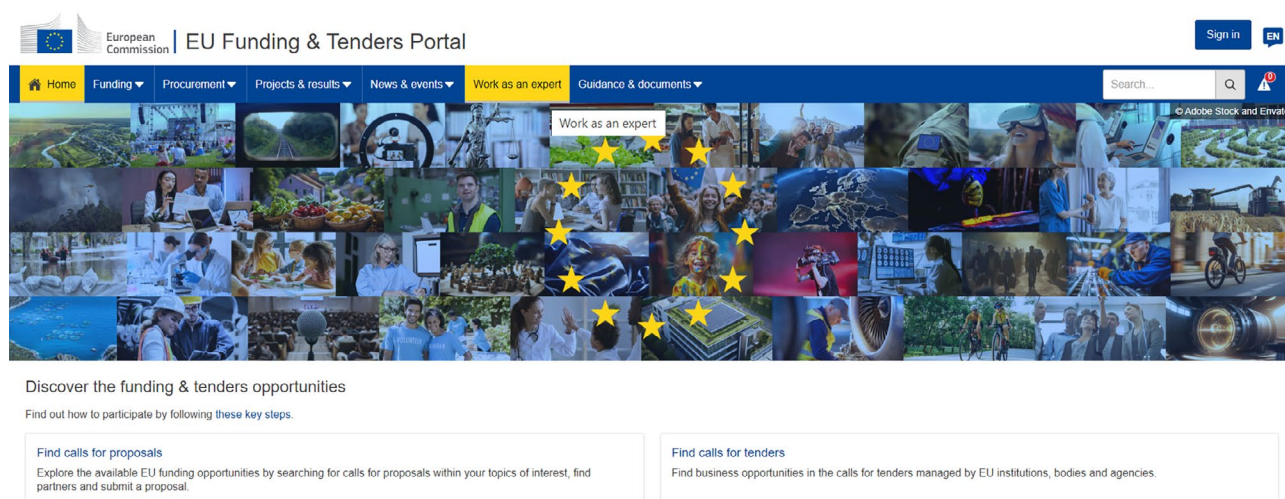
Poznański Park Naukowo-Technologiczny

Proces rejestracji jako ekspert w bazie Komisji Europejskiej

Proces rejestracji jako ekspert/ekspertka w bazie Komisji Europejskiej, zwłaszcza w kontekście programu ramowego Horyzont Europa, zazwyczaj obejmuje kilka kroków. Poniżej przedstawiono ogólny zarys tego procesu.

1

ABY ROZPOCZĄĆ REJESTRACJĘ, TRZEBA WEJŚĆ NA STRONĘ PORTALU KOMISJI EUROPEJSKIEJ – [EU FUNDING & TENDERS PORTAL](#) I ODSZUKAĆ ZAKŁADKĘ „WORK AS AN EXPERT”.

Po kliknięciu w nią można zapoznać się z podstawowymi informacjami na temat ekspertów, łącznie ze [slajdami](#) i [filmikami szkoleniowymi](#).

2

REJESTRACJI ONLINE DOKONUJE SIĘ, KLIKAJĄC W BANER PO LEWEJ STRONIE „REGISTER AS EXPERT”.

Po kliknięciu następuje przejście do platformy rejestracyjnej i tam należy wypełnić **formularz rejestracyjny**, podając swoje dane osobowe i adres e-mail. W trakcie rejestracji należy dostarczyć **szczegółowe informacje** dotyczące swoich umiejętności, doświadczenia badawczego, a także listy publikacji czy projektów, w których ekspert uczestniczył. Należy wybrać także właściwe **słowa kluczowe** – można je skopiować wprost z [programów prac](#) zawierających opisy konkursów, które są zgodne z doświadczeniem eksperta, wybrać gotowe z listy rozwijanej albo dopisać własne – minimum 3, maksimum 20. Określa się również poziom znajomości języków obcych.

The screenshot shows the 'EU Funding & Tenders Portal' with a navigation menu including 'Home', 'Funding', 'Procurement', 'Projects & results', 'News & events', 'Work as an expert', and 'Guidance & documents'. The 'Work as an expert' page is active, displaying the following content:

- Work as an expert**
- We need experts for:
 - Assessing applications for EU funding (including prizes and tenders),
 - Monitoring of EU funded projects and contracts,
 - Giving your advice on specific issues.
- Experts act in their individual capacity to assist the EU services with the implementation of EU funding & tenders managed through the Portal.
- Do you have an extensive professional experience & proven domain-knowledge?
- Register as expert** (circled in red)
- As **new experts**, you will be first requested to create your EU login account and register your profile.
- Registered experts** can update the profile via the 'My Expert Area' once signed in.
- Find out more about the evaluation and monitoring objectives and scope in the terms of reference.
- If you need further guidance, access the [key steps for experts](#).
- Calls for expressions of interest for experts**
 - Call for expressions of interest for experts (2021-2027)
 - Calls for expressions of interest for experts (2014-2020)

Useful links: Helpdesk and Support Services, FAQ for Experts.

Tylko profile wypełnione w 100% są brane pod uwagę przez Komisję Europejską, zatem warto zadbać o to, by w swoim profilu zobaczyć następujący komunikat:

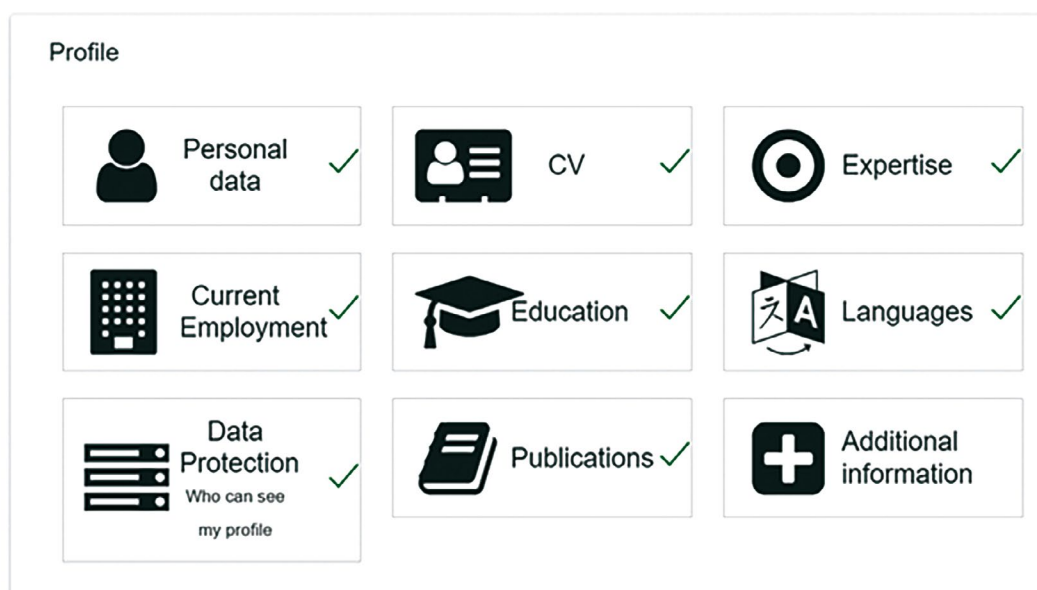
Your profile is 100% complete

Only experts with complete profiles are contracted. Complete all sections to increase your visibility.

3

ZAWSZE MOŻNA WRÓCIĆ DO „MY EXPERT AREA” I UZUPEŁNIĆ SWOJE DANE.

Należy zwrócić uwagę także na sekcję „**Additional information**”, ponieważ tam można umieścić informacje niestandardowe, np. o realizowanych projektach, recenzowaniu publikacji lub projektów na rzecz innych podmiotów, o wyjazdach zagranicznych, współpracy z przemysłem itp.

4

UTRZYMYWANIE AKTUALNOŚCI PROFILU.

Jeśli dane osobowe, kwalifikacje czy doświadczenie umieszczone w profilu ulegną zmianie, trzeba pamiętać o ich **aktualizacji w profilu**, bo może być to istotne dla Komisji Europejskiej i zadecydować o podpisaniu kontraktu. Profil eksperta nie powinien pozostawać „martwy” przez wiele miesięcy!

Nie ma gwarancji, że od razu po rejestracji ekspert/ekspertka zostanie wybrany/wybrana przez Komisję Europejską. Czasami okres oczekiwania na kontrakt może trwać nawet kilka lat. Tym niemniej, warto się zarejestrować, aby dać sobie szansę.

Co dalej?

Kiedy zgłoszenie do bazy zostanie zaakceptowane i Komisja Europejska będzie zainteresowana współpracą z ekspertem/ekspertką, odpowiednia agencja Komisji Europejskiej prześle pocztą elektroniczną najpierw zaproszenie, w którym ekspert/ekspertka będzie poproszony/poproszona o uzupełnienie numeru swojego konta bankowego i dokumentu tożsamości w profilu eksperta oraz o potwierdzenie swojej dostępności w danym okresie oceny. W kolejnym kroku dokonuje się wyboru słów kluczowych dotyczących dyscyplin naukowych, którymi ekspert się zajmuje – na tej podstawie są przydzielane wnioski do oceny. O tym, czy ekspert otrzyma wnioski do oceny, dowiaduje się jednak dopiero po zamknięciu danego konkursu. Jeśli zostaną przydzielone wnioski, to ekspert/ekspertka musi podpisać **kontrakt** oraz wziąć udział w tzw. *briefingu*, czyli szkoleniu ekspertów. Jest ono obowiązkowe, ale za czas poświęcony na nie także otrzymuje się wynagrodzenie. Wszystkie te kroki poprzedzają sam proces oceny.

Kontrakt należy podpisać online w obszarze „**My Expert Area**” w portalu Funding & Tenders. W tym celu odpowiednia agencja KE wysyła e-mail z zaproszeniem i bezpośrednim linkiem do umowy. Umowa wchodzi w życie dopiero po jej podpisaniu przez obie strony, zaś pracę można rozpocząć natychmiast po wejściu jej w życie.

Zasady etyki

Ekspertów, szczególnie tych zaangażowanych w procesy oceny projektów badawczych, obowiązują określone zasady etyki. Te zasady mają na celu zapewnienie uczciwości, bezstronności i rzetelności w procesie oceny oraz utrzymanie wysokich standardów etycznych.

Integralną część umowy stanowią zasady wykonania umowy oraz obowiązki dotyczące bezstronności i poufności. Przed podpisaniem umowy należy wnikliwie zapoznać się z tym dokumentem, gdyż definiuje on także standardy etyczne, których należy przestrzegać w roli eksperta.

Komisja Europejska przywiązuje szczególnie dużą wagę do braku **konfliktu interesów**. Ekspert powinien być niezależny, bezstronny i obiektywny oraz zawsze zachowywać się profesjonalnie. Podpisując kontrakt, jednocześnie oświadcza, że nie istnieje konflikt interesów i poinformuje zainteresowane służby UE, jeśli odkryje taki konflikt w trakcie wykonywania swoich obowiązków. Aby uniknąć sytuacji konfliktu interesów, służby UE mogą odwoływać ekspertów od obowiązków związanych z oceną lub monitorowaniem, jeśli uznają to za konieczne. Jeżeli ekspert świadomie ukrywa konflikt interesów i zostanie on wykryty w trakcie działalności jako eksperta, zostanie on zwolniony ze skutkiem natychmiastowym, kontrakt zostanie rozwiązany i podjęte zostaną działania prawne określone w umowie.

Przykładem potencjalnego konfliktu interesów jest składanie wniosków o dofinansowanie projektu w ramach Horyzontu Europa w trakcie pełnienia funkcji eksperta w tym konkursie (*call*). Każdy taki zgłoszony przypadek podlega indywidualnej ocenie i nie zawsze prowadzi do wykluczenia z pełnienia funkcji eksperta oceniającego. Ekspert nigdy nie zostanie jednak przydzielony do oceny własnego wniosku ani wniosków, które mogą z nim konkurować.

Potencjalnym konfliktem interesów obarczony może być również etap monitoringu projektów. Konsorcjum projektowe, poinformowane o tym kto będzie dokonywał oceny realizacji projektu, może odrzucić ten wybór ze względu na obawy co do zachowania tajemnicy handlowej. Konkretnie przypadki konfliktów interesów zarówno na etapie oceny, jak i monitoringu, są opisane w *Code of Conduct*, czyli Kodeksie Postępowania.

Rekomendujemy dokładne zapoznanie się z postanowieniami [Kodeksu Postępowania](#), w szczególności z fragmentem mówiącym o tym, które sytuacje są automatycznie uznawane za konflikt interesów, jak na przykład:

- zaangażowanie w przygotowanie ocenianego wniosku projektowego,
- bezpośrednio lub pośrednio osiągnięte korzyści wynikające z realizacji danego projektu,
- bliskie relacje z osobami reprezentującymi podmiot prawny składający wniosek,
- bycie członkiem grupy doradczej czy Komitetu Programowego Horyzontu Europa w zakresie dziedziny obejmującej składany projekt,
- bycie pracownikiem Krajowego Punktu Kontaktowego (KPK), zwłaszcza pełnienie funkcji National Contact Point (NCP) lub praca dla Enterprise Europe Network (EEN).

Konflikt interesów może być zgłoszony na każdym etapie pracy eksperta – zarówno przed podpisaniem kontraktu, jak też dopiero przy alokacji konkretnych wniosków bądź projektów.

Będąc zaangażowanym w roli eksperta należy pamiętać, że wszelkie informacje i dokumenty, które otrzymują eksperci, są traktowane jako **poufne**. Jeśli rola eksperta wiąże się z [przetwarzaniem informacji niejawnych](#), przed zawarciem umowy będzie potrzebne także poświadczenie bezpieczeństwa. Taką procedurę na wniosek organu ds. bezpieczeństwa Komisji Europejskiej przeprowadza właściwy organ krajowy w państwie członkowskim, którego kandydat jest obywatelem (np. w Polsce – Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego).

Klauzula poufności oznacza, że:

- zabrania się prowadzenia rozmów z innymi ekspertami na temat oceny projektów (z wyjątkiem kolejnych sformalizowanych etapów oceny wniosków),
- zabrania się kontaktowania z partnerami konsorcjum, podwykonawcami i innymi osobami trzecimi zaangażowanymi we wniosek bądź projekt,
- zabrania się podawania nazwisk ekspertów współpracujących z panelu oceniającego,
- należy zachować poufność dokumentów, zarówno w formie papierowej, jak i elektronicznej.

Najczęściej zadawane pytania

Analiza najczęstszych obaw i niejasności

Osoby rozważające rejestrację jako ekspert mogą mieć różne wątpliwości i pytania. Poniżej przedstawiono kilka obszarów, które najczęściej rodzą obawy osób, które zastanawiają się nad zarejestrowaniem się jako eksperci:

- 1. Wymagania kwalifikacyjne** – brak pewności w zakresie spełniania wymagań kwalifikacyjnych stawianych przez Komisję Europejską. To może dotyczyć tytułu lub stopnia naukowego, doświadczenia zawodowego czy liczby publikacji.
- 2. Proces oceny wniosków** – obawa przed wysokim poziomem skomplikowania procesu oceny wniosków oraz presją związaną z dokładnym i obiektywnym ocenianiem projektów badawczych.
- 3. Konflikty interesów** – obawa przed konfliktami interesów, szczególnie jeśli ekspert jest związany z jakimś projektem badawczym czy instytucją, która może być oceniana.
- 4. Poufność danych** – bezpieczeństwo danych osobowych oraz informacji dotyczących kariery zawodowej, obawa o ich odpowiednią ochronę i traktowane jako poufnych.
- 5. Obligacje czasowe** – potencjalni eksperci obawiają się, czy będą w stanie zrealizować ewentualne obowiązki wobec Komisji Europejskiej w ramach określonych terminów.
- 6. Problemy techniczne z platformą rejestracyjną** – trudności związane z samym procesem rejestracji online czy niejasności dotyczące funkcji platformy.
- 7. Brak doświadczenia w ocenie wniosków** – obawa związana z brakiem doświadczenia w tego rodzaju zadaniach może być istotnym czynnikiem blokującym.
- 8. Brak zrozumienia procedur** – niepewność, jakie są dokładnie procedury oceny projektów i jakie są role ekspertów w tym procesie.
- 9. Zbyt duże obciążenie pracą** – potencjalni eksperci obawiają się, że zaangażowanie się w ocenę projektów może zwiększyć ich obciążenie pracą i kolidować z innymi obowiązkami zawodowymi czy osobistymi.

Warto jednak zaznaczyć, że wielu ekspertów uznaje uczestnictwo w procesie oceny projektów za satysfakcjonujące i wartościowe doświadczenie, które przyczynia się do rozwoju ich wiedzy i umiejętności. W razie wątpliwości co do samego procesu rejestracyjnego, ale również obaw czy zasadności ubiegania się o rolę eksperta programu Horyzont Europa, potencjalni eksperci mogą skonsultować się z [Krajowym Punktem Kontaktowym Programów Badawczych UE](#), jak też zapoznać się z pomocą dostępną na platformie rejestracyjnej lub zwrócić się bezpośrednio do Komisji Europejskiej za pomocą formularzy kontaktowych na portalu Funding & Tenders.

Odpowiedzi na pytania dotyczące rejestracji i procesu oceny

1. Ile czasu trwa oczekiwanie na bycie wybranym/wybraną przez Komisję Europejską?

Nie da się jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. Czasami jest to kilka miesięcy, a w innym przypadku nawet kilka lat. Wiele zależy m.in. od jakości i aktualności informacji umieszczonych w profilu eksperta oraz wybranych słów kluczowych – dlatego tak ważna jest aktualizacja profilu eksperta oraz rzetelne informowanie o swoim dorobku naukowym i zawodowym

2. Czy umieszczenie linków do każdej publikacji w profilu eksperta jest obowiązkowe?

Obecnie linki do publikacji są obowiązkowe przy uzupełnianiu profilu. Pewnym ułatwieniem może być fakt, że nie musi to być link do pełnej wersji publikacji. Zostanie zaakceptowany także link np. do katalogu [NUKAT](#), bądź dowolnego repozytorium, w którym zdeponujemy choćby fragment publikacji.

3. Czy trzeba załączać kopie dyplomów do CV lub inne dokumenty potwierdzające doświadczenie zawodowe?

Nie, nie trzeba.

4. Czy zawsze jest faza konsensusu przy ocenie wniosku i możliwość rozmowy między ekspertami oceniającymi dany wniosek? Czy ma to tylko miejsce w niejasnych sytuacjach?

Zawsze jest faza konsensusu, ponieważ musi zostać wypracowany jeden spójny raport z oceny projektu.

5. Co oznaczają „niedociągnięcia wniosku”, które ma wskazać ekspert w ocenie?

Chodzi o wypunktowanie wszystkich słabych stron wniosku, biorąc pod uwagę subkryteria podlegające ocenie. W wytycznych dla ekspertów te „niedociągnięcia” są nazywane *minor/major shortcomings*. Wytyczne dla ekspertów obejmują także tzw. „Assessment Grid”, czyli wykaz wszystkich kryteriów i subkryteriów z pytaniami pomocniczymi, na które musi odpowiedzieć ekspert, aby ocena była pełna. Są też wskazówki co do stylu komunikacji w raportach, włączając w to przykłady dobrych i złych praktyk formułowania ocen.

6. Czy przed zakontraktowaniem eksperta są jakieś szkolenia, które uczą całej procedury oceny?

Tak, jest tzw. *briefing*, czyli szkolenie online, często w formie nagrań wideo, które należy obejrzeć, a następnie odpowiedzieć na pytania kontrolne, sprawdzające poziom opanowania wiedzy na temat procedury oceny przez eksperta. Przygotowane zostały również specjalne ćwiczenia sprawdzające umiejętności eksperckie.

7. Ile czasu zazwyczaj dostaje ekspert na ocenę wniosku? Czy dostaje do oceny jeden czy kilka wniosków projektowych w danym okresie oceny?

Zazwyczaj eksperci otrzymują po kilka wniosków – to zależy od liczby złożonych wniosków w poszczególnych naborach oraz liczby wyłonionych do ich oceny ekspertów. Czas na ocenę jest „wyceniany” w zależności od objętości wniosku. Przykładowo, w konkursach MSCA część B wniosku ma maksymalnie 10 stron i KE płaci połowę dziennej stawki za jego ocenę, zakładając, że ocena powinna trwać średnio 4 godziny. W praktyce oczywiście okazuje się różnie, w zależności od wniosku – czasami taka ocena trwa krócej albo dłużej.

8. Czy jest wyznaczony czas na osiągnięcie konsensu?

Cała faza konsensusu może trwać kilka tygodni, ale jest podzielona na etapy i każdy *Rapporteur* wie, ile procent ukończonych raportów musi mieć w danym momencie. Podobnie jest też z fazą oceny indywidualnej. Przykładowa organizacja czasu oceny:

IER Phase

Deadline 1:

Thursday 11 November (20% IERs submitted)

Deadline 2:

Thursday 18 November (60% IERs submitted)

Deadline 3:

Thursday 25 November (100% IERs submitted)

CR Phase

Deadline 4:

Monday 06 December (20% CRs submitted)

Deadline 5:

Monday 13 December (60% CRs submitted)

Deadline 6:

Monday 20 December (100% CRs submitted)

Wynagrodzenie oblicza się na podstawie liczby ocenionych wniosków w całym okresie oceny.

9. Co się dzieje w przypadku przekroczenia tego wyznaczonego czasu na ocenienie wniosku?

Jeśli nie dotrzemy terminu oceny, możemy dostać pisemne (e-mailowe) upomnienie, a w skrajnym przypadku nasz wniosek

zostanie oddany innemu ekspertowi. W takiej sytuacji Komisja Europejska może zerwać kontrakt. Zdarza się również, że jeszcze przez upływem terminu oceny, kiedy jest za mało wypełnionych raportów, dostajemy zapytania od naszego VC o to, czym jest spowodowane opóźnienie. Na tym etapie można liczyć na wsparcie VC i ustalenie wspólnie adekwatnego planu działania.

10. Czy wiadomo, kiedy spłyną wnioski i ile ich będzie?

Tak, jesteśmy mailowo bardzo dokładnie informowani o kolejnych fazach oceny i przy-

dzieleniu każdego wniosku, oprócz tego liczbę wniosków widzimy w naszym profilu w SEP.

11. Czy wynagrodzenie otrzymywane z Komisji Europejskiej jest opodatkowane?

Nie, dochody otrzymywane z Komisji Europejskiej są zwolnione z PIT. Mówi o tym m.in. indywidualna interpretacja [Krajowej Informacji Skarbowej 0113-KDIPT-2-2.4011.281.2021.2.MP](#). W przypadku jakichkolwiek wątpliwości można złożyć własny wniosek o indywidualną interpretację podatkową.

Podsumowanie

Kluczowe punkty publikacji

W niniejszej publikacji skierowanej do potencjalnych ekspertów, omawiane są kluczowe aspekty związane z rejestracją i uczestnictwem w programie ramowym Horyzont Europa.

- Najważniejsza jest **rejestracja** jako eksperta bądź ekspertki, bo jest to szansa na aktywny udział w rozwijaniu nauki i innowacji w Europie. Jeśli masz jakiegokolwiek obawy, ten przewodnik powinien pomóc ci je rozwiązać.
- Kolejnym istotnym punktem jest **proces oceny wniosków**. Niniejszy przewodnik wyjaśnia kroki i kryteria oceny krok po kroku, osławając cię z tym procesem.
- **Opinie ekspertów**, którzy już pracują dla Komisji Europejskiej powinny cię przekonać, że uczestnictwo w tym procesie może przynieść satysfakcję oraz rozwój umiejętności oceny i pisania projektów badawczych.
- Publikacja nie unika również **kwestii etycznych**, zwracając uwagę na konieczność zachowania bezstronności, poufności informacji oraz obowiązku dostarczania konstruktywnego *feedbacku* dla wnioskodawców. W ten sposób podkreśla się wartość uczciwości i odpowiedzialności w kontekście ekspertów uczestniczących w procesie oceny.

- Dodatkowo, publikacja podejmuje **kwestie praktyczne**, takie jak zagadnienia techniczne związane z rejestracją online.

Warto podkreślić, że udział eksperta w programie Horyzont Europa jest nie tylko możliwy, ale również wartościowy. Poprzez wyjaśnienie procedur, zasad etyki i korzyści wynikających z uczestnictwa, chcemy zachęcić osoby, które mogą być ekspertami do zaangażowania się w proces oceny projektów badawczych, podkreślając tym samym ich kluczową rolę w promowaniu innowacyjności i postępu naukowego w Europie.

Zapraszamy do aktywnego udziału w rozwoju nauki i innowacji w Europie!

Czy posiadasz bogate doświadczenie w swojej dziedzinie, a jednocześnie zależy ci na zaangażowaniu w projekty o znaczeniu globalnym? Jeśli Twoja odpowiedź na to pytanie jest pozytywna, nie wahaj się i dołącz do grona ekspertów programu ramowego Horyzont Europa. Bierz udział w ocenie najnowszych, innowacyjnych projektów badawczo-rozwojowych.

Dlaczego warto?

- Jako ekspertka/ekspert będziesz miała/miał realny wpływ na kształtowanie przyszłości nauki i innowacji w Europie. Twoja wiedza i doświadczenie pomogą wyłonić najbardziej obiecujące projekty.
- Proces oceny projektów to nie tylko praca, to również unikalna okazja do rozwoju umiejętności oceny projektów badawczych oraz
- zdobycia nowej perspektywy na innowacje w swojej dziedzinie.
- Dołączysz do zespołu ekspertów, tworząc sieć kontaktów z najlepszymi specjalistami w danej dziedzinie. Współpraca ta otwiera drzwi do inspirujących dyskusji i wymiany doświadczeń.
- Rola eksperta w programie Horyzont Europa to także prestiż, gdyż potwierdza Twoją po-

zycję jako eksperta/ekspertki w danej dziedzinie. To także szansa na zdobycie między-

narodowego uznania za swój wkład w rozwój nauki i gospodarki.

Jak się zarejestrować?

Proces rejestracji jest prosty i dostępny online. Wystarczy wypełnić formularz, opisać swoje kwalifikacje i gotowe! Czekają na Ciebie fascynujące projekty, inspirujące spotkania i możliwość bycia częścią transformacji w Europie.

Dołącz już dziś i bądź jedną/jednym z tych, którzy kształtują przyszłość nauki i innowacji w Europie!

Pamiętaj, że z każdym pytaniem można zwrócić się bezpośrednio do Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych UE. Więcej informacji na stronie <https://www.kpk.gov.pl/>.

Można pisać na adres e-mail: kpk@ncbr.gov.pl lub dzwonić pod numer telefonu: +48 664 032 135 czynny od godz. 8:00 do 16:00.

[Zarejestruj się!](#)

Netografia

EU Funding & Tenders Portal:

<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/work-as-an-expert>

Dashboardy Komisji Europejskiej:

https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/777054ee-8a-64-4c5f-a753-ba897f1cf1dc/overview

Zakładka „Zostań ekspertem KE”:

<https://www.kpk.gov.pl/horyzont-europa/eksperci-ke>

Przewodnik Komisji Europejskiej dla ekspertów:

<https://webgate.ec.europa.eu/funding-tenders-opportunities/display/OM/Working+as+an+expert>

Wskazówki techniczne dotyczące rejestracji online, podpisywania kontraktów i używania systemu SEP:

<https://webgate.ec.europa.eu/funding-tenders-opportunities/display/IT/Work+as+an+expert>

Jeśli masz pytania dotyczące ekspertów Komisji Europejskiej, skontaktuj się z:

dr Monika Ryndzionek

monika.ryndzionek@ncbr.gov.pl

Doświadczona ekspertka Komisji Europejskiej, z tytułem doktora uzyskanym na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie, koordynatorka kampanii Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych UE „Zostań ekspertem Horyzontu Europa”.

NCBR

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

NCBR

Krajowy Punkt Kontaktowy
Programów Badawczych UE

**HORYZONT
europa**

**Narodowe Centrum
Badań i Rozwoju**

**Krajowy Punkt Kontaktowy
Programów Badawczych UE**

ul. Chmielna 69

00-801 Warszawa

www.kpk.gov.pl